

B. N. II, 146.

A. 58, 13.

(X 187 8950)

Q. D. B. VI

DISPUTATIO JURIDICA INAUGURALIS,
D E

JURE CIRCA HÆRETICOS,

Quam

DEO feliciter annuente,

Ex AUTORITATE

MAGNIFICI ELECTORUM ORDINIS

IN ILLUSTRIS AC ACADEMIA VIADRINA,

PRÆSIDE

DN. HENRICO COCCEJO

JCTO SUMMO,

CONSIL. ELECT. BRANDENB. FACULTATIS JURIDICÆ
ORDINARIO, & PROFESSORE PRIMARIO, nec non SERENISS.

ac POTENTISS. ELECT. BRANDENB. ab AULÆ

ELECT. CONSILIIIS,

Antea

SUMMI CONSILII STATUS ELECTORALIS PALATINI,

ET COLLEGI REVISORII ASSESSORE, IN ACADEMIA

HEIDELBERG. DECRETAL. PANDECT. & JURIS GENT.

PROFESS. PUBL. ORDIN.

Domino Mecenate & Promotore suo aeternum venerando,

PRO LICENTIA

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES ac PRIVILEGIA

Rite obtinendi

Publicæ disquisitioni submittit & ficit

CAROLUS d' ORVILLE,

CASSELLANO - HASSUS.

AdD. XXIV. Jun. An. MDC IC.

Francofurti ad Viadrum, Typis CHRISTOPHORI ZEITLERI.

DEO,
MECÆNATIBUS,
PATRONIS,
accùm Affinitatis, tùm Amicitiaë jure
sibi junctis, atq; ad ultima vitæ
suspiria COLENDIS,

Hanc Disputationem Inauguralem,
pro innumeris hæctenus præstitis
beneficiis in debitaë devotionis
tesferam eâ, quâ par est,
reverentiâ

Confecrat, Dedicat ac offert

RESPONDENS

CAROLUS d' ORVILLE,
Casell. Hasfus.

SUMMARIA.

1. Introitus.
2. *Heresis proprie significat opinionem ex pluribus electā.*
3. *Sententia l. 6. §. 2. de Exc. tut.*
4. *Varie inter Christianos ante Constantinum M. opiniones hereses dictæ.*
5. *A Constantino ex toto orbe Christiano convocatis Ecclesie Patribus decretum Nicaeae fuit quæ nã opinio pro doctrina totius ecclesie Catholica habenda esset: eaq; tribus sequentibus Conciliis œcumenicis declarata & firmata fuit.*
6. *Hæc 4. Concilia absolutè sunt universalis & œcumenica. Quinta quat. œcumenica dici possit.*
7. *Sexta an absolutè sit œcumenica. Septima alia est Græcorum, alia Latinorum; hæc priori contraria.*
8. *Quatuor priora Concilia œcumenica jure, post sacras literas, sunt unica regula & norma Ecclesie Catholicae.*
9. *10. Demonstratur hoc porrò.*
11. *Verbum Dei est unica norma authentica fidei; Concilia sunt norma civilis Ecclesie visibilis.*
12. *Ab hac regula universalis ecclesie qui recedunt, illi soli Heretici sunt & dicuntur.*
13. *Non illi qui ab alia particulari ecclesia dissentiunt.*
14. *Fraus eorum, qui in definitione Heretici pro verbo Catholicae, substituunt Romanæ.*
15. *Qui præter formulam 4. conciliorum aliam fingunt, & ex eâ Hereticos faciunt, anathema fiunt ex l. 7. §. 4. in fin. C. de Summ. Trin.*
16. *Canones abominantur Episcopum Universalem.*
17. *Et si Episcopus Ecclesie Romanæ esset Universalis, non tamen ex ejus sed solâ totius Ecclesie formula*

- mula fierent Heretici.
18. Canones testantur Antiochenā sedem fuisse primariam, & primatum Domino jubente, inde Romam translatum. Hoc an probetur ex dicto: Tu es Petrus &c.
19. Pugnat, Evangelicos, qui formulam IV. Conciliorum recipiunt, nec quintum & sextum rejiciunt, esse Hereticos.
20. An Heresis sit crimen? Disting. 1. inter heresin seu opinionem, & delictum ei coherens.
21. Distinguitur 2. inter hereses de fide, & facta legibus prohibita.
22. Heresis potest esse absq; dolo, & ita absq; crimine.
23. An & absq; culpa esse possit.
24. In heresi omnis ratio criminis est à delictis coherentibus.
25. Hinc pœna variant. Quid in omnes statui possit, etsi delictum non concurrat.
26. Alia capita hisce communia.
27. Pœna in Hereticos statuta quibus delicta annexa sunt.
28. Alia pœna in hos jure communi statuta.
29. Pro modo delicti concurrentis capite quoq; puniri possunt.
30. Manicheorum heresis est crimen publicum; Quid de cæteris?
31. Hereseos crimen quando famosum?
32. Pœna Hereseos ex jure communi.
33. Quando & quantopere ea Jure Canonum aucta? An sepultura Hereticis deneganda?
34. Pœna ignis quando cœperit, & quo jure?
35. 36. Alia pœna Juris Canonici.
37. Damnatio post mortem.
38. Cujus sit de heresi cognoscere & statuere.
39. Cùm membra particularis Ecclesie dissentiant, parti in partem non competere jus damnandi.
40. 41. Absurda, quæ inde sequuntur.
42. De infami convitatores à Moravia.
43. De optanda restitutione antiquæ formulæ Catholicae.

DISPU-

DISPUTATIO JURIDICA INAUGURALIS

De JURE CIRCA HÆRETICOS.

§. I.

Non equidem nunc propositum nobis est, ut materiam tantæ amplitudinis tantique momenti hoc disputationis inauguralis exercitio pertractandam suscipiamus, quæ ingens volumen, si ad umbilicum ducenda esset, impleret; sed quædam tantum, quæ faciem præferre reliquis poterunt, quâ juris disciplinam spectant, breviter pro instituti & temporis ratione ex materia de Jure circa Hæreticos vel hæreses, delibabimus.

§. 2. Hæresis autem nihil est aliud quam opinio quædam, quâ quis ab altera opinione dissentit: estque ipsa vox *ἄπιστος*, quæ *electionem* significat, & accipitur pro ipsa *opinionem* ex pluribus *electa*. c. 27. caus. 24. q. 3. Sic variæ illæ veterum Philosophorum sententiæ, hæreses Philosophorum dictæ sunt. Cicero, cum Catonem perfectum Stoicum esse dixisset, ita de eodem pergit: *Cato in ea est hæresi, quæ nullum sequitur florem orationis, neque dilatat argumentum, sed minutis interrogatiunculis, & quasi punctis,*
A 2 quod

quod proposuit, efficit. Cicer. Paradox. in præf. vers. Cato autem. Hanc igitur Catonis & Stoicorum opinionem hæresin dicit, uti & Epicureorum opinionem, quam Caspius receperat, hæresin vocat, & Stoicæ hæresi, à qua ille haud pridem disceserat, opponit. lib. 15. ad famil. Epist. 16. Hinc adludens Cicero ait, se ex formula interditi de Vi postulaturum; ex qua hæresi (Stoicâ) vi, hominibus armatis dejectus sis (Caspius scribit) in eam restituere. Deinde addit, in ista ipsa αἱρέσει (Epicurea) metuo, ne plus nervorum sit quam ego putarim, si modò eam tu probas. Quin, cum Cicero apud Vestorium quendam, hominem à Philosophicis studiis remotum, sed, ut videtur, fœnerandis pecuniis vacantem, accubisset, Atticus, cui Cicero scripserat Vestorium Arithmeticæ deditum esse, ansam inde cepit jocandi de Vestoriana hæresi, quasi de nova secta & schola. Cic. ad Attic. lib. 14. Epist. 17. in fin. junct. Epist. 16. ut adeò conflet, hæreses illas nihil fuisse, nisi diversas Philosophorum sententias, sectas, vel scholas.

§. 3. Eadem vox occurrit in l. 6. §. 3. ff. de Excus. tut. ubi proponuntur Rhetores, Medici, & similes, qui excusantur à tutela, & additur, quòd hæreses quædam lege propositæ sint: ubi quidem per hæreses Accursius intelligit divisiones, Gothofredus conditiones; at Wissenbachius Sectas Philosophorum, quibus permisum fuit in Urbibus docere: Wissenbach. part. 1. disput. 52. §. 9. de eorum enim immunitate à tutela agitur, & requiritur, ut sint αἱρέσεις πρὸς νόμῳ, hæreses lege propositæ (ut ibi ad verbum vertitur) vel comprobatae.

§. 4. Hoc eodem sensu quoque, cum ante Constantinum variæ existerent inter veteres Christianos opinio-

opiniones quibus inter se dissidebant, hæreses illæ Christianorum dictæ fuere; nec quænam tum esset universalis Ecclesiæ sententia, cum sub persecutionibus conventus publicè agere non liceret, cognosci potuit: prout id Jure Canon. traditur in *c. 1. pr. Dist. 15.* ubi, cum dictum esset, ante Constantinum fervente persecutione non fuisse licitum Christianis conventus cogere, deinde additur; *Inde Christianitas in diversas HÆRESES scissa est, quia non erat licentia Episcopis in unum conveniendi, nisi tempore supra dicti Imperatoris.*

§. 5. Ut igitur appareret, quæ esset communis universæ & Catholicæ Ecclesiæ sententia, & ab ea reliquæ hæreses & opiniones segregarentur, evocavit Constant. M. totius Ecclesiæ Christianæ Episcopos, & Oecumenicâ Synodo Nicænâ imprimis doctrinam de Christi divinitate, ceu fidei nostræ fontem stabilivit. Cujusmodi deinde Consilia universalis & œcumenica, vocatis universæ & Catholicæ Ecclesiæ Christianæ Episcopis, deinde etiam à duobus Theodosiis, & denique à Marciano Imperatore coacta, & universum illud de SS. Trinitate dogma, ceu unicum totius Christianæ fidei fundamentum & sacra anchora, constitutum fuit, hodieque DEI providentiâ, quicquid immanium fluctuum in hanc rupem illisum fuerit, immotum persistit. Atque hæc quatuor concilia Oecumenica ab Imperatoribus coacta & habita fuisse, ad unum omnes unanimiter testantur eorum temporum Annales, neque ullum illius ætatis vestigium apparet, Pontificum auctoritatem concurrisse, nedum Osium, Cordubensem Episcoporum, qui Nicæno præfuit, legatum Pontificis fuisse, quod utrumq; BARONIUS fingit.

§. 6. Synodus quinta à Justiniano , & sexta à Constantino Pogonato congregatæ, etiam vulgò Oecumenicæ dicuntur: *c. 5. 6. 7. dist. 15.* neq; nos earum authoritati quicquam detractum volumus. Veruntamen id omnino constare credimus, non esse eas pari cum prioribus authoritate, nec ita, ut superiores, verè universales: eo enim tempore jam divisus fuit orbis Christianus in plura regna, & quidem post Marcianum & Valentianum III. authores Concilii quarti, (*vid. l. 8. princ. C. de Hæret.*) tota Italia avulsa fuit ab Imperio, & inde ab Avito usque ad Augustulum proprios Reges habuit: deinde Gothi regnū Italiæ tenuêre, idque agnoverunt ipsi Imperatores Græci. *vid. Onuphr. de Concil. Imper. c. 4. §. 4.* & aliàs quoq; ecclesiæ valde jam laceratæ & segregatæ fuere. Sed nec Pontifex Vigilius, nec Episcopi Ecclesiæ Occidentalis interesse Synodo voluerunt, & subscribere quoque detrectârunt; adeò ut Justinianus Vigilium Papam ideo in exilium miserit, eoq; tandem ut assentiret perpulerit. Non ergò per modū Synodi universalis res acta & decisa fuit; reliquis quoq; Occidentis & Africæ Episcopis Concilium hoc non tam de fide, quàm in personas demortuas coactum, & præjudicium Chalcedonensi Concilio factum fuisse causantibus. *vid. Petav. in Rationar. tempor part. 1. lib. 7. c. 7.* Quin nec Canones, nisi ex post facto, ejus & sexti Concilii facti sunt. *c. 7. dist. 17.* Sed & ipse Justinianus quatuor tantum Concilia pro norma fidei statuit & recipit *in Epist. ad Joh. Papam. l. Reddentes. 9. §. 3. C. de Summ. Trinit.* sub cujus tamen antecessore, Vigilio Papa, Concilium quintum jam editū erat. Idem in *l. 7. §. 4. vers. hanc alia. C. eod.* ait: *Hanc* (scil. formulam utriusque concilii prioris) *alia quoque omnia*

omnia sancta Concilia, hoc est, Ephesinum prius & Chalcedonense susceperunt. Ergo statuit, non esse alia concilia quæ sint formula fidei, quàm hæc quatuor; quia ait, omnia concilia, quæ formula sint, esse quatuor: uti & in c. 1. & 3. dist. 15. reliqua non admittuntur, nisi post illorum quatuor authoritatem.

§. 7. Sextæ autem Synodo neque Africanæ neque Hierosolymitanæ Ecclesiæ interfuere, quæ tum nõ habuere amplius Patriarcham sui juris, sed Saracenorum potestati subiectum. Septima verò Synodus duplex fuit, altera Græcorum, & antiquior; altera Latinorum, quæ priori contraria, & anti-Synodus est, ac deinde Synodo Parisianâ iterum improbata fuit. vid. Doctisf. Spanhem. in Epist. Isag. ad histor. Eccies. Secul. 8. cap. 9. & Sec. 9. cap. 10. §. 2.

§. 8. Igitur de solis prædictis quatuor Conciliis verè dici potest, ea à Catholica seu universali Ecclesia habita, decreta, ac recepta esse, eoque sola (de sacris literis nunc non quæritur) certam Ecclesiæ & fidei Catholicæ seu universalis, ratione jurium ejus, normam esse, ac in toto jure ita haberi. Hoc patet ex l. 7. §. 4. & §. 5. l. Reddentes. 9. §. 3. C. de Summ. Trinit. Nov. 115. c. 3. §. 14. ubi Justinianus orthodoxæ & Catholicæ fidei regulam sola hæc quatuor Concilia esse statuit, nec suum, quod quintum est, addit. Sed & Jur. Can. his quatuor Conciliis tribuitur authoritas & norma fidei Catholicæ. c. 1. dist. 15. ibi: *Inter cætera Concilia quatuor esse scimus venerabiles Synodos, NB. quæ totam principaliter fidem complectuntur, quasi quatuor Evangelia, vel totidem Paradisi flumina.* Et in c. 2. pr. dist. 15. ait B. Gregorius: *Sicut Sancti Evangelii quatuor, libros sic quatuor Concilia suscipere & venerari me fateor &c.* quæ verba regulam

gulam & normam significant, inprimis ob comparationem cum quatuor Evangeliiis. Unde & alibi additur, reliqua Concilia post horum quatuor auctoritatem demum recipienda esse, ut in *c. 1. dist. 15.* ibi: *sed si qua sunt alia concilia, NB. post istorum quatuor auctoritatem omni manent stabilita vigore, & in c. 3. dist. 15.* ibi: *Sed & si qua sunt concilia à Sanctis Patribus hæcenus instituta, post istorum quatuor auctoritatem & custodienda, & recipienda decernimus & mandamus.*

§. 9. Quin & disertissime regula & norma Ecclesiæ Catholicæ statuuntur hæc quatuor concilia in *d. l. 7. §. 4. pr. C. de Summ. Trinit.* ubi Justinianus ait: *Per omnia sequentes sancta quatuor concilia, & quæ ab unoquoque eorum constituta sunt, manifestè omnibus, qui nobiscum sunt, fidelibus sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ traditam NB. regulam fidei, h. e. sanctam formulam seu Symbolum tenemus & custodimus.* Quin additur expressè, quòd solum Nicænum sufficiat ad regulam, nec reliqua tria concilia ideo addita fuerint, quasi illud imperfectum esset; sed tantum ad Nicæni declarationem, quam veritatis inimici invertere volebant. *d. §. 4. vers. non quasi imperfectum.* Adeò ut Anathema esse iusti sint illi, qui aliam regulam Catholicæ Ecclesiæ & fidei tradunt quam formulam concilii Nicæni & reliquorum trium, quæ illud declarârunt. *d. §. 4. in verb. Similiter anathematizarunt & eos, qui aliud Symbolum vel sanctam formulam tradunt, præter eam, quam 118. sancti Patres (in Synodo Nicæna) exposuerunt, & 150. sancti Patres, qui in hac Regia Civitate, (in Constantinopolitana Synodo) declarârunt & illustrârunt, (scil. præter duo concilia reliqua, quæ jam antè addidit, & mox quoque subjicit.)* Quemadmodum igitur hæc quatuor Concilia jure constituta sunt

sunt norma Ecclesiae & fidei Catholicae, adeoque Ecclesiae Catholicae omnes illi sunt, qui hanc quatuor Concilia Catholica & Oecumenica recipiunt atque custodiunt; ita Haereticus in toto jure ille unice dicitur, qui in aliquo articulo ab Ecclesia Catholica seu ab his quatuor Conciliis recedit; nec ullibi in jure aliter hanc vox haeretici accipitur. Hoc constat ex l. 2. §. 1. C. de Haeretic. ubi ita definitur: *Haeticorum vocabulo continentur, qui vel levi argumento à judicio NB. Catholicae religionis & tramite detecti fuerint deviare.* Catholicae autem religionis tramitem unicum (civilem scil. & post verbum Dei, vid. §. seq.) esse praedicta IV. Concilia jam demonstratum est supra §. 8. & 9. Pariter, cum Haeresis inter justas causas exheredationis recenseatur in Nov. 115. cap. 3. §. 14. & haereticus filius exheredari possit, d. l. is dicitur filius haereticus in d. §. 14. qui non amplectitur sanctas 4. synodos; & ideo perhibetur non esse Catholicae fidei, nec in SSta Ecclesia communicare. d. §. 14. Eadem ratione Haereticus describitur, qui non est catholicae fidei: d. Nov. 115. cap. 4. §. 8. & ab Impp. Gratiano, Valentiniano & Theodosio, *Nicena fidei assertor* dicitur *Catholicae Religionis verus cultor*: l. 2. §. 1. C. de Summ. Trin. & tales jubentur *Catholicorum Christianorum nomen amplecti*; reliqui autem demum *haeretici dogmatis infamiam sustinere*. l. 1. §. 1. C. eod. Consentiant Canones in c. 30. XXIV. quest. 3.

§. II. Neque cum his pugnat, quod Orthodoxi merito contendunt, non esse aliam fidei normam, quam sacrosanctum Dei verbum: Etenim non hic quaerimus de authentica fidei norma, ejusque vero fonte & supremo controversiarum judice, qualis norma ac fons unice omnino est aeternum illud ver-

bi Divini Oraculum, sed de regula civili fidei & cultus Divini. Nimirum, cum de absconditis illis summæ Trinitatis & incarnationis mysteriis, adeoque de ipso fidei Christianæ fundamento, plures hæreses seu opiniones essent, & quælibet ex verbo DEI se pugnare, eoque nixam se testaretur, videndum fuit, quænam esset sententia universalis Ecclesiæ, ut inde formula fieret, quam secuti pro membris Ecclesiæ Catholicæ Christianæ haberentur, atq; ad ejus Ecclesiæ exercitia cultus, jura & beneficia admitterentur, reliqui autem ab hoc cœtu excluderentur. Potuitq; eò securius hæc totius Ecclesiæ sententia pro regula hætenus accipi, quod tali suæ Ecclesiæ Servator Spiritum veritatis promiserit, nec adeò concessurus sit, si pio zelo & veritatis studio congregetur, ut à vero aberret.

§. 12. Hoc sensu ergò hæreseos vox in malam partem accipitur, cum quis à judicio totius Ecclesiæ Catholicæ, seu ab his quatuor Conciliis Catholicis dissentit: quo sensu quoque sumitur *ἀπειθεὶς ἀνθρώποις* *ad Tit. 3. vers. 10. add. 2. Petr. 2. vers. 1.* neutiquam autem cum quis ab Ecclesia aliqua particulari, nedum cum duæ particulares Ecclesiæ ab invicem dissentiunt: uti, cum Græca Ecclesia & Latina ritibus ordinationum ab invicem discedunt, id pro hæresi nullo modo habetur *inc. 11. X. de Tempor. ord.* adeò ut Græci Cantoris filius ex legitima uxore nato in Ecclesia Romana ordinari possit, etsi talia matrimonia in ea improbantur. *c. 6. X. de Cleric. Conjug.* Quin tantopere ab invicem dissentiunt, ut Græci Latinorum aras pro impuris habeant, nec supra iis, nisi purgatis & denuo consecratis, sacra faciant.

§. 13. Talis est dissensus ille inter Romanam & Evangelicorum Ecclesias: cum Evangelici, & magis etiam

etiam quam Græci, omnia capita quatuor Concilio-
rum tanquam normam Ecclesiæ Catholicæ inviola-
biliter recipiant, adeoq; planè sincera Ecclesiæ Catho-
licæ membra sint. *per §. 8. & seqq. supra.*

§. 14. Et utrique adeò juri manifestè fraudem
faciunt, qui, cum hæreticus utroque jure, etiam Ca-
nonico, definiatur ille, qui ab Ecclesia Catholica dis-
sentit. *supr. §. 10. & c. 30. caus. 24. quest. 1. in ea definitione*
pro verbo Catholica substituunt Romana, cum tamen
aliud sit Ecclesia Catholica & universalis, aliud Roma-
na; quam prorsus esse constat Ecclesiam particularem,
à Græca, Alexandrina, Antiochena &c. perpetuò di-
stinctam. c. 1. §. Ordo. dist. 21. c. 2. c. 6. c. fin. dist. 22. c. 8.
X de Majorit. & obed.

§. 15. Hi ergò, qui Romanæ Ecclesiæ opiniones
pro regula Ecclesiæ Catholicæ obtrudunt, manifestè
anathemati illi obnoxii sunt, quo illi, qui aliam, præter
Nicæni & reliquorum trium Conciliorum formulam
fingunt, expressè anathematizantur in *l. 7. §. 4. in fin. C.*
de Summ. Trinit. vid. supr. §. 9. Constat enim Ecclesiam
Romanam plurima sentire ultra formulam quatuor
Conciliorum; neque de iis, quæ hodie inter Romanos
& Evangelicos disceptantur, agi in horum Concilio-
rum Canonibus; uti de summa potestate Pontificis in
ipso etiam Reges, de hodierna Missa, Sacramentis,
indulgentiis &c. & proinde hæc formula Ecclesiæ
Romanæ, cum alia sit à formula 4. Conciliorum, non
potest non dicto anathemati obnoxia esse.

§. 16. Unde patet, nullò sensu, nec absq; con-
tradictione, Romanæ Ecclesiæ Episcopum Universa-
lem videri posse; quod & Canones abominantur in
c. 4. Dist. 99. ubi Pelagius II. Papa inquit: Nullus Patri-

archarum Universalitatis vocabulo unquam utatur: quia si unus Patriarcha Universalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur. Sed NB. absit hoc! absit à fidelis cujusquàm mente &c. Idem in c. 5. d. Dist. 99. Gregorius Magnus Papa ad Alexandria Patriarcham sic improbat: Ecce in Prefatione epistole, quam ad me ipsum, qui prohibui, direxistis, superba appellationis verbum, Universalem me Papam dicentes, imprimere curastis; quod peto dulcissima mihi Sanctitas vestra ultra non faciat; quia vobis subtrahitur quod alteri plus NB. quàm ratio exigit, præbetur. Ego enim non verbis quero prosperari, sed moribus. Et mox: Si Universalem me Papam Vestra Sanctitas dicit, negat se hoc esse, quod me fatetur, universum. Sed NB. absit hoc! Recedant verba, quæ vanitatem inflant & charitatem vulnerant.

§. 17. Etiam si verò esset Universalis Episcopus, nihil tamen id huc faceret: tum quia de iudicio totius ecclesiæ Catholicæ, non Episcopi, quæritur, cum hæreticus sit, qui ab Ecclesia Catholica, non qui ab Episcopo dissentit, ut ostensum *sup. §. 10.* tum quia universalem legem & formulam dare, ex qua iudicandum, quis in cœtum seu gregem, & ad ejus ritus, beneficia & jura admittendus, quis verò inde summovendus sit, vel totius gregis est, vel ejus qui in grege summum imperium habet: alterum per modum pacti & consensus valebit, alterum per modum legis. Episcopalis autem auctoritas non consistit nisi in docendo: uti plenius demonstravit Dn. Præs. in *Jurispr. publ. cap. 18. §. 1. & seqq.* Certè, cum regula ac formula Catholicæ ecclesiæ semel totius gregis consensu, & ut dicitur in *c. 1. Dist. 16. & in Nov. 109. in præf. ecclesiarum* Patribꝰ ex omni terrarū orbe convenientibꝰ, constituta sit, non potest illa nisi totius quoq; gregis consensu iterum mutari aut tolli.

§. 18.

§. 18. Quin Romanam Ecclesiam ne primariam quidem ecclesiarum fuisse concedunt & fatentur ipsi Pontifices & Canones, qui aperte testantur, Antiochenam fuisse omnium primariam, & primatum hunc, jubente Deo, Romam deinde translatum fuisse. Ita enim Marcellus Papa in c. 15. caus. 24. qu. 1. ad Antiochenos scribit: *Ipse (Petrus) caput est totius Ecclesie, cui ait Dominus, Tu es Petrus. &c. Ejus sedes NB. primitus apud vos fuit, quæ postea NB. jubente Domino, Romam translata est. Et mox in fin. Si verò vestra Antiochena NB. quæ olim prima erat, Romana cessit sedi, nulla est quæ ejus non sit subiecta Dominationi. Idem traditur in c. 2. dist. 22. ibi: Tertia fides apud Antiochiam B. Petri Apostoli nomine habetur honorabilis: quia illic NB. priusquam Romam veniret, habitavit &c. Cum itaq; in confesso sit, Primatum Ecclesiarum Antiochenæ Ecclesiæ debitum, & jussu Dei, ut dicitur, Romam translatum fuisse, jussus ille Dei aliter, quàm dicto isto Salvatoris, *Tu es Petrus &c.* probandus erat: nam Petrus æquè Antiochenam, & eam quidem primam, fundavit; & in dicto illo tantum de fundatione sedis, non de fundationis translatione in aliã sedē mentio fit. Nec sequitur, una, etsi prima cessit. Ergo & reliquæ cessere. Et ò! miseram Ecclesiæ conditionem cujus petra Petrus, homo peccator, aut alius quisquã est quàm omnis peccati purus, & morti meritæ propriã virtute vincendæ par, id est $\Theta\sigma\delta\upsilon\delta\pi\omega\pi\Theta$. Sed id huc non pertinet.*

§. 19. Cùm igitur satis demonstratum sit, Hæreticos non esse, nisi qui à formula totius Ecclesiæ Catholicæ & universalis, ex toto orbe collectæ, quæ absq; controversia prædictis 4. Conciliis Catholicis comprehenditur, dissentiant, Evangelici autem omnes

omnes hæc quatuor sanctissima Concilia eorumq; formulam omni veneratione suscipiant, quin quintam quoque & sextam Synodum (de septimâ *vid. supr. §. 7.*) etsi quis illas quoque pro universalibus haberi velit, non rejiciant, non possunt illi à Romanæ Ecclesiæ asseclis citra anathematis prædicti periculum pro Hæreticis haberi.

§. 20. His ita præmunitis, sequitur ut compendio videamus, quid jure circa tales hæreticos, ab Ecclesia Catholicâ dissentientes, constitutum sit; ubi potissimum quæritur, An hæresis hujusmodi sit verum delictum seu crimen, an mera culpa, an ne hoc quidem? Qua in re primùm distinguendum est inter ipsam hæresin seu opinionem, & inter delicta vel crimina illa, quæ hæresi conjuncta vel implexa sunt vel esse solent: uti non tantùm si cohæreant studia seditionum, factionum &c. sed & si qualiscunque alia malitia vel contumacia vel injusta cupido vel pervicacia concurrat; uti *in c. 28. c. 30. caus. 24. q. 3.*

§. 21. Deinde differentia facienda inter hæresin seu opinionem de fide, & inter facinora, quæ legibus prohibita sunt & à fanaticis hominibus defenduntur: uti fuit ille Anabaptistarum furor, qui circa annum 1535. Monasterii polygamiam instituerunt, privato ausu templa destruxerunt, jura Magistratus invaserunt, quin cædibus pro lubitu grasati sunt. *de quo Sleidan. de Stat. Relig. lib. 10.* Hæc verò non sunt hæreses & disputationes de fide, sed flagitia & scelera jure naturali omnibusque legibus prohibita, quæ proinde non rationibus convincenda, sed legibus & suppliciis vindicanda sunt.

§. 22. Hæresis igitur in se spectata, quatenus in
solo

folo opinionis circa fidem & ejus fundamentum errore ac falsitate consistit, atq; ab omni alia malitia segregata est, constat quod pro crimine haberi nequeat. Crimen enim sine dolo malô non committitur; nec malitia esse potest, ubi nulla est proæresis vel male agendi voluntas. *l. 14. ff. ad L. Corn. de Sicar. l. 3. §. 2. & §. 3. l. 26. ff. de Injur. l. 5. C. eod. l. 37. ff. de Usucap. l. 2. §. 2. vers. precedente consilio. ff. de Vi bon. rapt. &c. perpetuôq; cum in jure tum apud Autores error & crimen ab invicem separantur; uti Cicero, Orat. pro Ligar. cap. 1. & pass. ac meritis finè quidem discernit: Si enim crimen est ubi nullum concurrat consilium aut proæresis, parum abest, quin in bruta quoq; crimina statui possint.*

§. 23. Sed & in prædicto sensu culpa quoque abesse ab hæresi potest; nimirum, si paratus aliter edoceri, & veritatis cupidus, omnibus probe perpensis, aliud tamen animo suo persuadere non possit: unde, cum usus invaluerit ut vox Hæretici in malam partem & pro specie delicti accipiatur, eum qui ita nullo pravo consilio, sed persuasione bona fide errat, inter Hæreticos non esse recensendum dicitur, in *c. 29. caus. 24. q. 3.* cujus hæc verba sunt: *Qui sententiam suam, quamvis falsam atq; perversam, nulla pertinaci animositate defendunt, præsertim quam non audacia sue presumptionis pepererunt, sed à seductis atq; in errorem lapsis parentibus acceperunt, quarunt autem cauta sollicitudine veritatem, corrigi parati cum invenerint, NB. nequaquam sunt inter Hæreticos deputandi.*

§. 24. Itaque in hæresi omnis criminis & culpæ ratio est à delictis cum hæresi concurrentibus, malitia, pertinacia, prava libidine, vi, disciplinæ impatientia &c. Talis species affertur in *c. 28. d. caus. 24.*

qu. 3.

q. 3. cujus hic est contextus. *Hæreticus est, qui alicujus temporalis commodi, & maxime gloria, principatusq; sui gratiã falsas ac novas opiniones vel gignit vel sequitur.* Et in c. 31. d. q. 3. dicitur: *Qui in Ecclesia Christi morbidum aliquid, pravumq; sapiunt, si correpti, ut sanum rectumque sapiant, resistunt contumaciter, suaq; pestifera, & mortifera dogmata emendare nolunt, sed defensare persistunt, hæretici fiunt.* Ut adeo constet non opinionis errorem per se, sed sicubi conjuncta appareat cum perversis cupiditatibus, vel contumaciter resistendi affectu, &c. incipere esse crimen hæreseos.

§. 25. Ex quibus infertur, eandem semper & certam Hæreseos pœnam statui non posse, sed plurimum illam pro modo concurrentium criminum variare. Et hoc quidem omni Hæresi commune est, quod Hæreticus excludi possit à cœtu ecclesiæ, & si Clericus sit, ab officio ecclesiastico removeri. l. 2. §. f. l. 3. §. 2. C. de Summ. Trinit. Quod ipsum & in eum Hæreticum, qui culpa & delicto vacat, adeoq; in usu juris, prout expositum modo fuit, pro hæretico propriè non habetur, statui posse existimamus: non quidem in pœnam, quia crimine eum vacare supponimus, sed quia is est cœtus rectè & ex formula Ecclesiæ Catholicæ sentientium, qui in suum cœtum admittere non tenentur eum, qui inde dissentit, ideoque membrum illius se esse facto ipso negat. Quanquam, si ita ex imbecillitate id fiat, sacræ literæ id maxime commendent, ut potius tolerentur, eoque occasio fiat exemplo, vitæ & argumentis eos ad veritatem pelliciendi. Rom. 14. vers. 1. & seqq. Philipp. 2. vers. 15. idque ita in primæva Ecclesia observatum fuisse ex antiquis Patribus docet Grot. de Ver. Christ. vel. lib. 3. c. 9. n. 5.

§. 26. Sed & illud in omnes edici potest, ne conventus fidei suæ causâ agere, aut exercitium religionis suæ extrinsecum habere ipsis integrum sit: tum ne obstinatiores usu & conventibus fiant; *l. 2. princ. C. de Sum. Trinit.* tum quia conventus omnes & collegia, quasi conventicula, metu factionum in urbe legibus prohibita sunt, & pro crimine extraordinario habentur: *t. t. ff. de Coll. & Corp. l. 1. §. fin. ff. de Off. Praef. urb.* nisi à Principe vel Magistratu permisi conventus & comprobati fuerint, uti collegia opificum &c.

§. 27. Reliqua verò in Hæreticos jure statuta non pertinent nisi ad eos, quibus aliud delictum commixtum est, sc. qui vel seditiosè & turbulenter se gerunt, vel aliàs mala libidine adducti, aut per contumaciam resistunt. Tales enim hæretici non fruuntur privilegiis istis, quæ intuitu religionis concessa sunt: *l. 1. C. de Heret.* uti sunt omnia privilegia piarum causarum, v. g. ratione solennium testamenti, quæ in piis causis non attenduntur: *c. 4. X. de Testam. Falcidiæ*, quæ legatis ad pias causas non detrahitur: *Nov. 131. c. 12. donationum*, quæ non semper indigent insinuatione, etsi 500. solidos excedant. *l. 36. §. 1. & seqq. C. de Donat. & c.* quæ omnia cesant in his Hæreticis *d. l. 1.* Qua ratione etiam privilegia dotium & tacitæ earum hypothecæ Hæreticis illis non competunt. *Nov. 109. c. 1. Auth. Item privilegia. C. de Heret. arg. l. 32. §. 2. ff. de Cond. indeb.*

§. 28. Sed nec testamenta facere possunt, nec ex testamento capere. *l. 4. l. 5. C. de Heret. Auth. Credentes. C. eod.* Ut neque conventiculis eorum aliquid relinqui potest: *d. l. 5.* & domus, in quibus conventus domino connivente habent, Ecclesiæ loci cedunt. *d. l. 5.* Porrò & anathema sunt seu excommunicati, nec ipsi

C

tantum,

tantum, sed Jure Can. etiam eorum receptatores. *c. 13. §. Credentes. c. 15. X. de Heret. & Sim.*

§. 29. Præter hæc, cum dictum sit hæresi varia cohærere aliquando crimina, arbitrio legitimi Magistratus pro modo eorum criminum pœnæ quoque statui possunt; uti, si seditiones, rebelliones &c. moverint, ultimo supplicio & aliis pœnis etiam puniri possunt: eæ enim non nudæ hæreseos sed criminum istorum ordinariæ pœnæ sunt. Atque hinc omnino mortis quoq; pœna jure infligitur cum hæresis ipsa in manifesta blasphemia in Deum aut simili aliqua atrocitate consistit, uti Manichæorum &c. qui crimen quasi læsæ Maj. divinæ committunt; in quos proinde ultimum supplicium constituitur, quin & rerum commercio iis interdicitur, & memoria post mortem quoq; damnatur. *l. 4. §. 3. §. 4. l. 11. & seqq. C. de Heret.*

§. 30. De hac Manichæorum hæresi specialiter statutum est, ut sit crimen publicum, quo omnes accusare possunt *l. 4. §. 1. C. de Heret.* In reliquis igitur hæresis pro crimine publico non habetur, sed æstimandum id est ex naturâ cujusq; delicti, quod cum ea concurrat; cum ostensum sit, hæresin, seu nudum opinionis errorem, non esse in se crimen, sed omne crimen esse ab adjuncta ei malitia, v. gr. seditione, violentia, &c. Igitur, quale crimen sit quod hæresi annexum est, publicum an extraordinarium, videndum & pro ejus modo jus dicendum est.

§. 31. Hinc, jure communi Hæresis non infamat, nisi, quod ei cohæret, crimen famosum sit, uti si illud crimen publicum fuerit aut aliàs famosum; hæresi enim jure nullibi imposita est infamia. Neq; obstat *l. 1. §. 1. C. de Summ. Trin.* Nam ibi tantum definitur, quinam Catho-
lici,

& quoniam Hæretici dici debeant, & uti illud honestū, ita hoc infame nomen esse statuitur. Hæc ergo tantum nominum differentia innuitur, non vero pœna infamiæ.

§. 32. Quod pœnas attinet, nisi conjuncti criminis ratio aliam pœnam requirat (uti si seditiones vel cædes ex hæresi factæ sint) jure communi in hæreticos, qui à Catholicæ Ecclesiæ formula recedunt, ob conjunctam malitiam pœna arbitraria, *l. 1. §. 1. ff. de Summ. Trin.* & communiter relegationis statuta est. *l. 8. §. Nullum. 4. C. eod.* Si quis eorum autem nomen Presbyteri aut aliud publicum recipere, vel iis imponere ausus est, pœna est exilium cum publicatione bonorum. *d. l. 8. §. Idcirco. 2.* Si dominus conventiculis eorum domum præbuerit, domus publicatur; si alia persona vilis, fustigatur, si honestior, 10. libris auri punitur. *d. l. 8. §. 3.* Si contra sacram Chalcedonensem Synodum, (quæ est 4. synodorum ultima, & reliquas confirmat) aliquid ediderit vel editum vulgaverit, perpetua deportatione; si discendi studio quis eos disputantes adierit, 10. librarum auri multâ; si quis publicè hæresin talem docuerit, ultimo supplicio afficitur, libris hæreticis igne concremandis. *d. l. 8. §. fin.*

§. 33. Atque ita jure communi & legibus primorum Christianissimorum Imperatorum tota hæc causa accuratissimè seculo 4. & 5to definita est, & omni ex parte pro natura delicti & modo circumstantiarū æqua justaque satis severitate in Hæreticos, à Catholicæ ecclesiæ regula deviantes, animadvertitur. Verùm hæc postea, seculo circiter 12mo, mirandum in modū exacerbata & pœnarum istarum atrocitas immane quantum aucta atque exasperata fuit. Quod tum
factum

factum est, cum ortâ inter Imperium & Sacerdotium controversiâ, Ecclesia Romana potestatem secularem, & jus in ipsos Imperatores ac Reges sibi vindicaret, & jure quasi Imperii leges ferret, quæ deinde in Corpus Juris Canonici collectæ sunt. Quæ mutationes paucis exponendæ sunt. Primum enim, cum Jure Communi omnes Hæretici sepeliendi essent, adeò ut nec Manichæi quidem excepti fuerint, *l. 9. C. de Hæret.* contra Jure Canonico omnes hæretici à sepultura ecclesiastica exclusi sunt. *c. 8. x. de Hæret. c. 2. eod. in 6. c. 12. x. de Sepultur.* Id verò inhumanum nimis & impium in jure meritò habetur: *d. l. 9. verb. Humanum & pium esse putantes.* fatis enim demonstratum est, hæresin in se crimen non esse, sed propter ea quæ quandoque accedunt crimina; hæc autem crimina non inferunt privationem sepulturæ, nisi in perduellionem incidant. Quemadmodum & hoc nimis à ratione & humanitate alienum est, quòd qui eos vel eorum receptatores sepulturæ commisit, hoc facto excommunicetur, quoad manibus suis sepultum exemerit, & aliò projecerit *c. 2. princ. de Hæret. in 6to.* Quin & cæmiterium reconciliatur & quasi de novo consecratur. *c. 7. x. de Consecr. eccl.* Quæ nec in extrema barbarie audita sunt.

§. 34. Deinde pœna ignis promiscuè in quosvis hæreticos statuta est; nec tantum in eos, qui à Catholica Ecclesiæ & 4. Conciliorum formula, sed & qui à Romanæ ecclesiæ traditionibus disenserint, statuta, & sæpe, superiore quoque seculo, executioni data est. Hæc verò pœna ignis Jure Canonico non quidem expressa fuit, quia Canones pœnas capitales & sanguinis non infligebant, sed per brachium seculare eas exercebant; *c. pen. x. de Hæret. c. 1. eod. in 6.* atq; adeò tradi-

tradiderunt Hæreticos igni comburendos seculari potestati, indeq; illius pœnæ usus. Ultima verò Canonum pœna est perpetuus carcer &, ut vocant, immuratio: quâ de causâ alternativè pœnam statuunt, ut Hæreticus vel curiæ seculari sit relinquendus vel immurandus. *d. c. 1. de Heret. in 6to.*

§. 35. Porrò Jure Canonico in genere Hæretici sunt intestabiles, officiorum incapaces, & nec testes esse, nec accusare, nec agere, nec testari, nec alios defendere possunt. *c. 13. §. Credentes. X. de Heret.* Eorum subditi, Vasalli, fideles, à vinculo & jurejur. *c. fin. eod.* & liberi à potestate eorum solvuntur. *c. 2. §. fin eod. in 6.* Omnia acta, ordinationes, collationes, alienationes rescinduntur; *c. 1. X. de Schismat.* quin ipso jure omnes fiunt infames: *t. c. 13. §. Credentes.* cujusmodi constitutiones simul ac eodem tempore & iisdem ferè verbis edidère Fridericus II. *Const. de statut. & consuet. contr. lib. Eccl. §. Gazaros. 5. & §. Credentes. 8. (in Collat. 10. in fine Corpori Juris adjecta)* & Papa Innocentius III. *in d. c. 13. §. Credentes.*

§. 36. Porrò, successionum & hæreditatum nulli sunt capaces; omnium bona publicantur; Lex Majestatis, in eos exercetur, & filii quoque, etsi orthodoxi, hereditate patris excluduntur: *c. 10. X. de Heret.* quod deinde ad nepotes quoque ex linea paterna extensum est: *in c. 15. in 6. & uxorum quoq; , quæ scientes hæretico nupserunt, dotes confiscantur. c. 14. eod. in 6.*

§. 37. Quin & post mortem damnari, excommunicari, bonaq; eorum publicari possunt: *c. fin. caus. 24. q. 2.* eaque omnia etiam ad fautores & receptatores eorum extenduntur, tum in *d. c. 13. §. Credentes.* tum in *d. Constit. Frid. II. §. Credentes.* atq; adeò prorsus lex

illa Majestatis & perduellionis, omnium toto orbe atrocissima & in atrocissimum crimen lata, in errorem quoq; , etiam cum culpâ caret (non enim distinguunt) exercetur. *d. c. 10. X. de Hæret.*

§. 38. Nos equidem, an pœnæ hæ in Hæreticos à Catholicæ ecclesiæ formula, quæ de ipsa Christianæ fidei substantia & indubio fundamento concepta est, recedentes statui possint, nunc in medio relinquimus, & ad prætractata rejicimus: cæterum, quod spectat eos, qui extra prædictam formulam ab ecclesiæ Romanæ traditionibus dissentiunt, satis quidem jam probatum est, eos nulla specie hæreticos dici posse; quædam tamen sunt, de quibus adhuc ad majorem rei illustrationem tractari, operæ precium videtur. Inprimis itaque quæritur, cujus sit de hæresi cognoscere ac statuere? Nec dubitare nos finit communis gentium ratio, omniumque jurium, divinorum & humanorum, consensus, ejus id esse qui summum imperium in rep. habet: Ita hoc jus fuit Impp. Gratiani, Valentiniani & Theodosii *in l. 1. §. 1. C. de Summa Trin. ibi: divinâ primum vindictâ, post etiam motûs animi NOSTRI, quem ex cælesti arbitrio NB. sumserimus, ultione plectendos.* Ergo hi Christianissimi Impp. volunt ex sui animi motu, quem ipsi sumserint, hæreticos esse plectendos. Quod iidem Theod. & Valent. etiam ad ipsum Papam Hormisdam rescribunt, *in l. 3. §. 1. & 2. C. cod. ubi cum leges Papæ dixissent quibus agi in Hæreticos vellent, & jusserint, ut Clerici ejiciantur, laici anathematizentur, secundum ea, addunt, que jam à NOSTRA divinitate sunt constituta, & mox: secundum NOSTRAM legislationem.* Tum denique aliis pluribus lancitis ita finiunt: *Hæc igitur Tua Magnificentia, sequens NOSTRÆ religionis scopum observare*

servare & effectui dare studebit. Ita iidem l. 2. C. de Heret. Omnes, inquit, *vetita legibus divinis & NB. Imperialibus constitutionibus hæreses perpetuò quiescant.* Deniq; in tot tit. C. de Heret. & alibi, plurimæ sunt Impp. constitutiones de Hæreticis & eorum pœnis &c. ex quibus certissimè constat, doctrinâ aliquâ judicio totius ecclesiæ semel hæreseos damnatâ, omnem potestatem puniendi statuendique penes Imperatores fuisse, non penes Pontificem.

§. 39. Multò minùs itaque, cùm inter membra particularis ecclesiæ quæstio seu controversia de quibusdam articulis oritur, uti inter Romanos & Evangelicos: neq; enim tum ipsa pars, cum qua controversia est, potest judex in ea causâ esse, nec sibi potestatem arrogare atrocissimas pœnas in alteram partem statuendi, & hæreseos eam damnandi: inprimis, cùm neutra pars autoritate invicem cedat, & non tumultuarii homines, sed tot regna, Principatus ac respubl. quæ adeò literarum studiis, scientiis ac omnigenæ eruditionis laudibus præclarissimè florent, in eandem partem conspirent atque consentiant.

§. 40. Quodsi verò inauditò exemplò pars in partem sibi id arroget, pœnarum diras excogitet, damnet, excruciet, &c. quid aliud illa spirant quàm vindictam non pœnam? Quid manifestius, quàm hos animos esse infestissimi vindicis, non æqui judicis; qui non alios emendare satagit, sed se ulcisci. Quod in causa hæreseos satis apparet. Nulla gens unquam tam fera, immanis ac barbara fuit, nulla e contrario tam superstitiosa & religionum suarū tenax, ut aliud à se opinantes (jam diximus, non hic agi de dissensu à formula totius Ecclesiæ de verissimò ejus fundamento concepta)

pta)

pta.) exquisitissimis & atrocissimis suppliciis pænisq; dignos existimaverit.

§. 41. Christianis verò id omnium minimè conveniebat, qui sanè hac ratione crudelissimos Tyrannos & Christianorum persecutores absolvunt, & piissimos Martyres damnant: habuère enim gentes formulam religiosæ πολυθεότης suæ, totius terrarum orbis consensu comprobata, & tot seculorum, tot ætatum usu firmatam; cujus jugulum petebant pauci Christiani, merè subditi ac privati, in quos proinde pœnas gravissimas Principes statuebant; atq; ideò meritisimò suò pessimè audiunt, & nunc indubiè pœnas luunt. An verò plus causæ, quàm tum gentibus fuit, hodie uni Ecclesiæ est, in eos, qui, salvâ totius Ecclesiæ formulâ fundamentali, in quibusdam ab ea discrepant, sæviendi eosq; persecuendi?

§. 42. Hic silentio transigere, suggerente, ex consilio Illustris Facultatis Juridicæ Viadrinæ, Dn. Præside, non possumus de quodam infami è Moravia convitiatore, nugatore, & Apostata, qui desertâ doctrinâ Evangelicâ ad Romanam transierat, & hanc totam, quasi desperato, eam ex sacris defendi posse, ex Justiniani Novellis, quasi novo ausu, tueri aggressus, & vanissimis nugis & ineptiis suis ita confusus, quin eò potiùs dementiæ & infantiæ prolapsus est, ut, cum omnes Jctos Evangelicos pessimis convitiis proscinderet, exemplum famosi sui libelli ad hanc & aliam celeberrimam Facultatem Juridicam miserit, additis etiam impudentissimè literis, ut duæ Clarissimæ Facultates Juridicæ ad hunc febriculosi judicii fœtum responderent, atque adeò in disceptationem cum fanatico hoc homine & impuro convitiatore descenderent;

casus

casus retundendæ vanitati vel solum hoc suffecisset, si ipsi in mentem venisset, quantoperè hodierna Ecclesiæ Romanæ facies differat ab illa, quæ fuit sub Justiniano, qui Vigilium Pontificem in exilium ire jusfit, nec antè sedi suæ restituit, quam Concilio quinto subscripsisset. Vid. *supr.* §. 6. Quicquid verò corrasit adeò repit, claudicat, adeò inane est, nihilque concludit, ut hominis miserti satis hac sua dementia ipsum punitum crediderint.

§. 44. DEUS T. O. M. si quicquam, id certè inprimis omnibus votis rogandus est, ut Christianum orbem atque Imperium, nostramque inprimis Germaniam hac peste ac disfidiorum Erynni liberet, & hac discordiarum regulâ abolitâ, in sacrosanctam Ecclesiæ Catholicæ formulam, atq; adeò in justitiæ æqualiter administrandæ fiduciam, sincerum pacis studium, haud fucatam reip. curam, inprimis verò in intaminatum veri DEI & virtutum pietatisq; cultum, extinctis commodi proprii odiorumque rationibus, in ferventissima deniq; ad DEUM vota, omnium coalescant & concilientur animi. Hæc ita de Jure. Cæterùm hac Disfertatione nihil penitus Orthodoxorum Theologorum sententiis derogatum volumus, idque hîc publicè testamur.

D

Hæc-

HActenus à vulgi discedis moribus, hæcque
Hæresis in studiis d' Orviliana fuit.
Rectè ergò Hæreseos pertractas jura; nec errat
D' Orvilius magnum qui putat Hæreticum.

*Nobilissimo atq; Florentissimo Viro Juveni Dn. Carolo
D' Orville, suo quondam Auditori omni ex parte
æstimatissimo, nunc Fautori atq; Amico honora-
tissimo, de JURE CIRCA HÆRETICOS inau-
guraliter disputaturo, L. M. Q. gratulatur*

A. A. PAGENSTECHER, Jctus, in Illustri
Gröningiæ & Omlandiæ Academia Antecessor
& Juris Publici ac Privati Profesfor Ordinarius.

Was Tugend/ Wiß und Fleiß vor Wunder-Wirkung bringen/
Was Klugheit und Verstand vor reichen Bucher trägt:
Wie ein erleuchter Geist pflegt endlich durchzudringen/
Diß ist was diese Schrift uns vor die Augen legt:
Es ist die erste Frucht gezeugt in frembder Erden/
Was wird nicht mit der Zeit aus diesem Knaben werden.

*Hiermit wolte mit eilender Feder dem Herrn DOCTORANDO
sich gehorsamst empfehlen
Dessen ergebenster Diener*

S. COCCEJUS.

*Aen de Heer CAROLUS d' ORVILLE,
Doen hy te Franckfort an de Oder met Lof
PRO LICENTIA disputeerde.*

Die Heer die ik hier hoor op de Catheder spreecken,
En all syn tegenparths met roem de Loef af stee-
cken,
Is dat

Is dat deselve niet? daermee ick eertyts plag,
Als ick hem in de School van't *Grönings Kluynlandt*
sag.

So nauwe maetschapy en broederschap te maecken,
Tot dat geen dropjen meer kost naer beneden raecken.
Daermee ik ben te glyck in wetten opgevoedt,
En hem oprecht bevondt van duytsch en Hessen
bloedt.

Well ja! hy is het selv, ick sie het aen syn Wesen,
Ick kan't uyt syn gesicht en't dicke hoofden lesen,
Want all het vett dat ghy hier op syn Wangen fiet,
Dat deed gesopen *kluyn* * met meenig lustig liedt.
Dit syn de vruchten, *vriendt* van Grönningen gegeven,
Maer Franckfort, naer ick sie, dat geeft uw meerder
leven,

Want voor een dicke buyck, so geeft het uw een
hoofdt

Van wetten volgepropt en glyck als opgestooft,
En will uw noch daer toe Licentiatum maecken,
Tot *welcke eer*, ick wensch, *ghy met geluck moet raecken*.

Siet waerde vriendt, hoe't all sich op malckander
past?

En wat uw voordeel brengt die moyen dicken bast?
Als uyt uw wetenschaep en praesentabel wesen
De dommste Philosoph kan eenen *Doctor* lesen.

Van een vriendt,
Die uw bemindt.

* *So word het delicate Grönin-
ger bier genoemd.*

DANIEL MEINERTZHAGEN,
Coloniensis. J. U. C.

So ist / Herr d' ORVILL, Dir Dein löblich Thun ge-
 lungen/
 Der Ruhm ist jekund Dein / wonach Du hast gerungen/
 Dein flammendes Gemüth / Dein Eynfers- voller Geist
 Dich von der Erden weg zum Ehren-Gipffel reist ;
 Durch stetem Schweiß und Fleiß / als beyde Deine Flügel/
 Hastu erhoben Dich zum hohen Lobes-Hügel ;
 Es hat Dein fluges Haupt durch Gottesfurcht und Wiß
 Dir jetzt den Weg bereit / den gar zu hohen Sitz ;
 Die Lichter dieser Welt / das Chor der Professorenen/
 Dich würdig schon erkläret der Krone der Doctorenen/
 So Dir jetzt ist bereit / Sie ist gewunden schon/
 Gib nur den Scheitel her / Du grosser Themis-Sohn ;
 Dieß ist die letzte Prob / steig auff den Stuhl der Ehren/
 So wird Dein weiser Mund sich kräftig lassen hören ;
 Du fürchtest niemand nicht / Du stehest wie ein Mann/
 Der alles was er sagt mit Grund behaupten kan.
 Ich wünsche Glück hierzu und weiter Gottes Seegen/
 Auch dessen Gnad und Güth / Glück / Heyl auff Deinen Wegen ;
 Drumb fröhlich und in Fried nun weiters leb hinfort/
 Der Himmel sey mit Dir / g'leit Dich von Orth zu Orth !

Dieses wenige hat seinem Hochgeschätzten Herrn Com-
 mensalen und werthestem Freunde / zwaren mit
 ungeübter Feder / dennoch aus wohlmeynendem
 Gemüthe schuldigster maßen glückwünschend
 hinzu thun wollen

H. G. HULS, LL. Stud.

Splendidæ gentis decus atque nomen
 Inclytum TE non fatiavit unquam :
 Sed velut vis ad placidam Minervam
 Enthea traxit.

NON

Non sacrum templum Sophiae Gröninga
Conticet summos studii labores.

An minus nostrum Viadri Lycéum
Astipulatur?

Ecce Coccejus celebris per orbem
Jure nunc confert meritos honores.
Sic capit virtus niveumque digna
Præmia pectus.

Sis quater felix iterumque felix,
Fata nunquam non Tibi sint secunda.
Fulgeas semper velut inter ignes.
Luna minores.

*Ita Fautori ac Conterraneo suo suavissimo
debiti honoris ergò congratulatur*

J. P. SCHOPPACHIUS,
Hersfeldens. Hasfus.

AKT 4292

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through.

J. B. SCHOPFACHNER

M
1807

B. N. II 146.
A. 58, 13.

DISPU
JULI
H

MAGNA
IN II

DN. H

CONSIL. ELE
ORDINARIO, &
ac POT.

SUMMI CONS
ET COLLEC
HEIDEL

Domino M

SUMMOS IN U

CARO

Francofurti

TRALIS,

RCA

OS,

RDINIS
ORINA,

CCEJO

TIS JURIDICÆ
non SERENISS.
b AULÆ

IS PALATINI,
ACADEMIA
S GENT.

venerando,

c PRIVILEGIA

ILLE,

RI ZEITLERI.

II R
4292

